

Social översiktsplan – plan kring ökat innanförskap 2027

Diarie-/dokumentnummer: KS2019/1500
Beslut: Kommunstyrelsen 2020-11-18 § 332/2020
Beredande politiskt organ: Utskott Bildning och Lärande
Ersätter tidigare beslut: Steg 3 Social översiktsplan KS2015/2376
Giltighetstid: 2021-01-01 t.o.m. 2023-12-31
Dokumentansvarig: Lena Arnfelt sektorchef Trygghet och Stöd
Senast uppdaterad av: Johan Sjöholm

KUNGÄLV
KOMMUN

Innehållsförteckning

1.	Agenda 2030	2
2.	Social hållbarhet i Kungälv kommun.....	2
3.	Analys nuläge	3
4.	Relation till andra styrdokument	5
5.	Syfte.....	5
6.	Mål	6
7.	Tidiga insatser för barn och unga.....	6
8.	Hälsa	9
9.	Boende	12
10.	Utbildning	14
11.	Arbete och sysselsättning	16
12.	Demokrati och civilsamhälle.....	18
13.	Levandegöra.....	20
14.	Uppföljning.....	20

1. Agenda 2030

Målen i Agenda 2030 handlar om att försöka skapa anständiga och hållbara levnadsförhållanden och levnadsvillkor för alla världens människor. Globala målen utgår från de tre dimensionerna av hållbar utveckling: ekonomiska, sociala och miljömässiga. Frågor för en hållbar utveckling, som att utrota fattigdom, bekämpa ojämlikhet, hushållande av jordens resurser, hållbar ekonomisk tillväxt samt främja social inkludering, är sammankopplade och ömsesidiga. Social och ekonomisk utveckling är således beroende av en hållbar förvaltning av planetens naturresurser.¹

Eftersom förutsättningarna är lokala och skiljer sig mer eller mindre åt mellan länderna, medan målen är globala, blir varje lands utmaningar och styrkor unika. En övergripande utmaning i förhållande till målen i Agenda 2030 är att ojämlikheten i Sverige inte minskar utifrån ekonomi, hälsa och boende.² Speciellt utsatta grupper vad gäller låg inkomst är bland annat utlandsfödda, ensamstående föräldrar, äldre ensamstående, personer med funktionsnedsättning, långtidssjukskrivna och arbetslösa.³

2. Social hållbarhet i Kungälv kommun

Kungälv kommun har sedan antagande av social översiktsplan (KS2015/1329) i bred samverkan bedrivit ett aktivt arbete för att öka innanförskapet. Samverkan med olika interna och externa aktörer har via Samhällskontraktet (KS2016/0751) formaliserats. I dagsläget har 80-tal aktörer tecknat kontraktet. Rådet för folkhälsa och social hållbar utveckling har utgjort plattformen för detta innovationsarbete kring social hållbarhet. Västra Götalandsregionen har på olika sätt stöttat pilotarbetet.

I Mål och inriktningsdokument för 2020 gavs Västra Hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att stödja utvecklingsarbetet i Kungälv kommun kring att minska utanförskapet

Regionutvecklingsnämnden har avsatt 1,2 mkr för medfinansiering av projektet ”Longitudinell uppföljning av strategiska insatser för ökat innanförskap i kommunerna Mölndal och Kungälv” under perioden 2020-09-01 – 2023-09-01. Syftet med investeringen är att följa utvecklingen av innanförskapet samt utveckla hållbara modeller som synliggör effekten av olika insatser.

Relationen mellan social hållbarhet och den ekonomiska dimensionen är avgörande.

Kungälv kommun har sedan 2010 bedrivit ett utvecklingsarbete kring sociala investeringar. Vid kommunfullmäktige den 4 juli 2013 antogs beslutsstruktur för sociala investeringar (Dnr KS2013/989). Kommande år avsattes medel för tre investeringar; riktad drogprevention, multikompetent team i förskolan samt teknikstöd i skolan. Via nationella- och regionala medel

¹ United Nations, UN (2015). Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development. United Nations, UN

² SCB (2019) Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige Statistisk lägesbild 2019

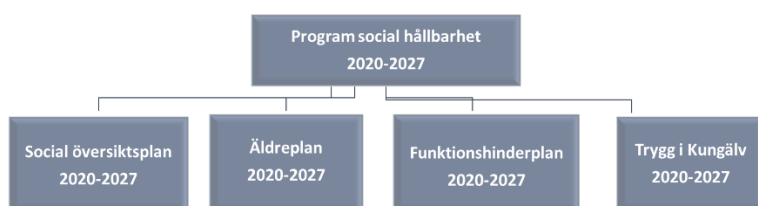
³ Folkhälsomyndigheten (2020) Folkhälsans utveckling Årsrapport 2020

gavs även förutsättningar för investeringarna Familjehuset Klippan och Framsteget. Samtliga investeringar är avslutade med slutrapporter och socioekonomiska antaganden.

Nationellt sker utveckling kring finansiering för att uppmärksamma och understödja lokalt hållbarhetsarbete. Det visar inte minst utvecklingen för gröna lån och gröna obligationer. Kommuninvest har tagit fram en konceptidé kring lån för social hållbarhet. Konceptet är utvecklat tillsammans med några av de kommuner som kommit längst i att integrera social hållbarhet i den dagliga verksamheten. Via finansiering av fysiska investeringar som är väl lämpade plattformar för arbete med social hållbarhet är syftet att lån för social hållbarhet ska främja kommunala mål och stimulera effektmätning. Kungälv kommun medverkar i detta pilotarbete initierat av Kommuninvest.

Programmet *Social hållbarhet – ökat innanförskap* antogs av kommunfullmäktige den 19 december 2019 (Dnr KS2019/0202). Programmet är ett långsiktigt och visionärt dokument, med fokus på vad Kungälv kommun ska uppnå kring ökad social hållbarhet och innanförskap.

Utifrån programmet gavs uppdrag att följande planer skulle tas fram; social översiktsplan, äldreplan, funktionshinderplan samt plan Trygg i Kungälv. I dessa planer ska förtydligande ske kring programmets mer övergripande formuleringar. Planerna ska sträcka sig fram till 2023 med utblick mot 2027.

I *Social översiktsplan – plan kring ökat innanförskap* konkretiseras följande områden från programmet:

- Tidiga insatser barn och unga
- Hälsa
- Boende
- Utbildning
- Arbete och sysselsättning
- Demokrati och civilsamhälle

Planen har tagits fram i nära dialog med förvaltningen, där utgångspunkt har varit kommunens strategiska- och resultatmål, befintliga politiska uppdrag samt uppdrag inom SIMBA och Samordningsförbundet Älv & Kust. Prioriteringar har skett utifrån förvaltningens befintliga resurser och pågående insatser.

3. Analys nuläge

Covid-19 har klassats som en samhällsfarlig sjukdom och förebyggande åtgärder har satts in för att begränsa smittspridningen. Sannolikt kommer de negativa konsekvenserna att drabba olika grupper av befolkningen olika hårt, eftersom grupper som lever under utsatta sociala och

ekonomiska förhållanden löper högre hälsorisker än andra. En tydlig riskgrupp är äldre, som rekommenderas att isolera sig i största möjliga utsträckning för att undvika att bli smittade. Den nya situationen kan leda till att många känner sig ensamma, vilket i sin tur kan leda till psykisk och fysisk ohälsa. Ytterligare en konsekvens är våld i nära relationer. När familjer tillbringar mer tid i hemmet finns en risk för ökning av olika former av våld i nära relationer, sexuellt våld, hedersrelaterat våld och förtryck och våld mot barn.⁴ Kungälv kommun har beaktat dessa aspekter i den riskanalys som presenterats för länsstyrelsen.

Covid-19 har och kommer leda till förändringar på arbetsmarknaden. Åtgärderna för att minska smittspridningen har en kraftigt dämpande effekt på hushållens efterfrågan. Samtidigt har leverantörskedjorna brutits sönder och varor når inte fram vilket hindrar produktionen i stora delar av näringslivet. Den sammantagna effekten blir minskad ekonomisk aktivitet och stigande arbetslöshet. Via sammanställningar från Business Region Göteborg redovisas återkommande näringslivets situation regionalt och lokalt. Göteborgsregionens näringsliv går efter en längre period av god konjunktur nu in i en lågkonjunktur. Utifrån andra kvartalet 2020 syns lokala effekter i Kungälv när det gäller; jobbtillväxt, arbetslöshet, konkurser, korttidspermittering och företagsrekonstruktioner. Covid-19 pandemin är med största sannolikhet den största pådrivaren till det aktuella läget.⁵ I Kungälv kommun var juli 2020 andelen öppet arbetslösa av den registrerade arbetskraften 3,7 procent, vilket är en ökning 1,8 procent jämfört med motsvarande period föregående år.⁶

Det är ännu för tidigt att ge en samlad bild av coronapandemins ekonomiska konsekvenser för kommunerna. Det är dock uppenbart att både kostnader och intäkter i verksamheterna påverkas.⁷ På några områden är de negativa ekonomiska konsekvenserna uppenbara och ganska direkta. Det ekonomiska biståndet kommer att öka till följd av att arbetslösheten stiger snabbt och många kommer inte att vara kvalificerade till den inkomstrelaterade arbetslöshetsersättningen. Sveriges kommuner och regioner (SKR) bedömer att det utbetalda biståndet i svenska kommun under 2020 kommer att öka med mellan 15 och 20 procent. Antagande inför 2021 är en ökning mellan 5 och 10 procent. Utbetalningarna skulle då bli närmare 30 procent högre 2021 jämfört med 2018.⁸ Sett till Kungälv kommun är prognosen att kostnaderna för försörjningsstöd kommer att öka med 17 procent under 2020.

Utöver covid-19 bör följande aspekter beaktas utifrån en analys av social hållbarhet i Kungälv kommun.

Under 2019 hade Kungälv kommun en hög andel nyanlända (83 procent) som efter etableringen börjat arbeta eller studera. En möjlig förklaring är att Kungälv kommun ligger i en region med tillväxt, där det finns goda möjligheter för nyanlända att etablera sig. Kommande år framåt lämnar en hög andel av kommunens nyanlända etablering. Utmaningen är att säkerställa språk och yrkesutbildning för hela denna målgrupp, då detta kommer kräva nya sätt att samverka mellan myndigheter, skola, socialtjänst, näringsliv och civilsamhället.

⁴ Folkhälsomyndigheten (2020) Covid-19-pandemins tänkbara konsekvenser på folkhälsan

⁵ Businessregion Göteborg (2020) Konjunkturrapporten kvartal 2

⁶ Information är hämtad från arbetsförmedlingens statistikdatabas <https://arbetsformedlingen.se/om-oss/statistik-och-analyser/statistik>

⁷ Sveriges kommuner och regioner (2020) Ekonomirapporten, maj 2020, om kommunernas och regionernas ekonomi

För att öka innanförskapet i Kungälv kommun är boendefrågan central. Under sista tioårsperioden har det byggts mycket i Kungälv kommun. Prisbilden är dock komplex. Ett scenario är att olika målgrupper i samhället på grund av för höga boendekostnader blir tvungna att ansöka om försörjningsstöd. Social översiktsplan från 2015 visade på geografiska skillnader utifrån olika indikatorer. Utifrån exempelvis försörjningsstöd syns en viss utjämning fram till år 2019. Uppdaterade kartläggningar synliggör fortsatta geografiska skillnader när det gäller exempelvis försörjningsstöd, förvärvsarbete, utbildningsnivå samt inkomstnivå.

4. Relation till andra styrdokument

Utgångspunkt för social översiktsplan är kommunfullmäktiges strategiska mål, kommunstyrelsens resultatmål samt formulerade uppdrag i budgetdirektivet för 2021 - 2022.⁹

Planen är hierarkiskt underordnad programmet *Social hållbarhet – ökat innanförskap*. Utgångspunkt vid framtagande av social översiktsplan är även följande dokument i Kungälv kommun:

- Valfärdspolicy
- Bostadsförsörjningsprogram
- Barn- och ungdomspolicy
- Näringslivsstrategi 2035
- Biblioteksplan
- Kulturplan
- Idrottspolicy
- Anvisning våld i nära relationer

Vid framtagande planen har även gällande styrdokument inom Samordningsförbundet Älv & Kust och vårdssamverkan SIMBA beaktats.

5. Syfte

Syfte med *Social översiktsplan – plan kring ökat innanförskap* är att konkretisera *hur* programmet ska uppnås via aktiviteter och ansvar.

⁹ Se bilaga 1

6. Mål

I *Social översiktsplan – plan kring ökat innanförskap* konkretiseras programmets övergripande mål med underliggande delmål, insats och aktiviteter som gäller fram till 2023 med utblick mot 2027.

Utgångspunkt är följande teman:

- Tidiga insatser barn och unga
- Hälsa
- Boende
- Utbildning
- Arbete och sysselsättning
- Demokrati och sysselsättning

I programmet finns även som mål att Kungälvvs kommun inom samtliga områden ska ligga i paritet med de bästa och mest kostnadseffektiva kommunerna i Sverige. Förvaltningens verksamhetsplan kommer innehålla indikatorer, där kostnader för olika verksamheter inom alla sektorer jämförs med de mest kostnadseffektiva kommunerna i riket.

7. Tidiga insatser för barn och unga

Tidiga och samordnade insatser handlar om att barn och unga ska få stöd i ett tidigt skede av en ogynnsam utveckling. För det krävs en förbättrad och utvecklad samverkan mellan elevhälsan, hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Insatserna ska vara organiserade som en väl fungerande helhet ur barnets eller den unges perspektiv.¹⁰

Utifrån barn- och ungdomars psykiska hälsa är tidiga insatser särskilt prioriterat. Enligt uppgifter i Socialstyrelsens nationella hälso- och dataregister från 2016, som mäter vård- och läkemedelskonsumtion, har omkring 10 procent av flickor, pojkar och unga män i Sverige någon form av psykisk ohälsa, medan motsvarande siffra för unga kvinnor är 15 procent.¹¹

Undersökningar visar att den psykiska ohälsan har ökat bland barn och unga i Sverige de senaste decennierna.¹² Dels handlar det om självrapporterade besvär, exempelvis har andelen tonåringar som rapporterar psykosomatiska besvär ökat sedan 1980-talet.¹³ Dels handlar det om en ökning av antal individer som får vissa diagnoser. Exempelvis har antalet unga flickor som behandlas för depression och ångestsyndrom tredubblats sedan 2006.¹⁴

¹⁰ Skolverket & Socialstyrelsen (2018) Uppdrag att genomföra ett utvecklingsarbete för tidiga och samordnade insatser för barn och unga Delredovisning 2018

¹¹ Socialstyrelsen (2017) Utvecklingen av psykisk ohälsa bland barn och unga vuxna - Till och med 2016. Socialstyrelsen.

¹² Socialstyrelsen (2013) Psykisk ohälsa bland unga - Underlagsrapport till Barns och ungas hälsa, vård och omsorg 2013

¹³ Folkhälsomyndigheten (2018). Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige? Utvecklingen under perioden 1985 – 2014

¹⁴ Socialstyrelsen (2019). Hämtad 2019-10-07 från <https://www.kunskapsguiden.se/barn-och-unga/Teman/Familjeorienterat-arbetsatt/Sidor/Samverkan.aspx>

Utifrån ett lokalt perspektiv i Kungälv kan den psykiska hälsan synliggöras via resultaten utifrån senaste LUPP-undersökningen från 2017, där omkring 70 procent av tjejerna i både årskurs 8 (åk 8) och gymnasium årskurs 2 (gy2) uppgav att de minst flera gånger i veckan haft besvär med huvudvärk, magont, stress, nedstämdhet och/eller sömnproblem. Detta kan jämföras med knappt 40 procent bland pojkarna i åk 8 och 50 procent vid gy2.¹⁵

Delmål Tidiga insatser

- Främja hälsosam uppväxt.
- Effektivisera och höja kvalitén i det förebyggande arbetet.
- Utvecklad samverkan mellan de olika aktörer som finns kring barn- och unga.

Insats	Aktivitet fram till 2023	Ansvar
Tillvarata föräldraengagemang och befintliga nätverk – fler vuxna kring barn och ungdomar	I samverkan med Familjecentralen Fyren och Familjehuset Klippan erbjuda generella föräldrautbildningar till föräldrar med barn i åldern 3 - 12 år.	Trygghet och stöd samt Bildning och Lärande
Insatser kring barn- och ungdomars psykiska ohälsa via fortsatta integrerade satsningar.	Riktad kompetensutveckling mot förskolans personal kring barn och ungdomars psykiska ohälsa.	Bildning och Lärande
	Intensifiera arbetet med den psykiska ohälsan och otryggheten bland elever.	Bildning och Lärande
	Med förskolan som arena utveckla lättillgängliga och flexibla insatser för att främja och förebygga barns psykiska hälsa. Prioriterat är att utveckla arbetssätt mellan förskola, socialtjänst och barnvårdscentralen (BVC).	Bildning och Lärande
Tydliga samverkansformer mellan socialtjänst, hälso- och sjukvård, förskola och skola med inriktning på gemensamt ansvarstagande, tydlig rollfördelning samt vid behov överföra information mellan myndigheter utifrån vårdnadshavares eller individens samtycke.	Översyn och samordning inom det förebyggande arbetet. Inledningsvis ska allt förebyggande arbete gentemot barn- och unga kartläggas.	Bildning och Lärande samt Trygghet och Stöd
	Under tidsperioden 2020 - 2023 utveckla modell kring systematisk uppföljning av social hållbarhet och tidiga insatser. Projekt sker i samverkan med Västra Götalandsregionen, Kungälv kommun och Mölndals Stad.	Trygghet och Stöd
	Stärka första linjen i att möta psykisk ohälsa genom att vidareutveckla det påbörjade arbetet samverkansteam för barn och unga med psykisk ohälsa	SIMBA

¹⁵ Nilsson & Annerstedt (2018) Ungas livssituation i Kungälv kommun Resultat av Lupp-undersökningen 2017 Fou i Väst GR

	Personer med behov av samordnade insatser ska erbjudas en samordnad individuell plan (SIP).	SIMBA
	Med Familjecentralen Fyren och Familjehuset Klippan som plattform utveckla fortsatta integrerade insatser i samverkan med förskola, skola, socialtjänst och primärvård.	Bildning och Lärande samt Trygghet och Stöd
	Vidareutveckla samverkan, socialtjänst, skola, fritid och polis (SSPF) kring ungdomar som riskerar att hamna i ett utanförskap som innefattar kriminalitet och droger.	Bildning och Lärande samt Trygghet och Stöd
	Fortsatt arbete med hemmaplanslösningar i samverkan mellan socialtjänst och skola, där syfte att förebygga externa kostnadskrävande placeringar.	Bildning och Lärande samt Trygghet och Stöd

8. Hälsa

Folkhälsan i allmänhet har under lång tid förbättrats i Sverige, i vart fall om vi fokuserar på livslängd och dödlighet. Samtidigt finns det påtagliga sociala skillnader. Medellivslängd och dödlighet skiljer sig mellan olika sociala grupper i samhället i Sverige. Personer med kort utbildning har kortare medellivslängd och högre dödlighet än personer med lång utbildning. Vidare finns det hälsoskillnader mellan personer i särskilt utsatta situationer och den övriga befolkningen. Särskilt tydliga är dessa skillnader för personer med funktionsnedsättning, hbtq-personer och vissa nationella minoriteter.¹⁶

En god miljö kan påverka människors fysiska, mentala och sociala välbefinnande positivt. Samtidigt kan förekomsten av olika miljöfaktorer som luftföroreningar, farliga kemiska ämnen, buller, strålning, klimatförändringar och dålig inomhusmiljö påverka hälsan negativt.¹⁷ Genom luftvårdsförbundet i Göteborgsregionen kontrolleras luftkvaliteten återkommande i Kungälv kommun. En av de dominerande utsläppskällorna är trafiken på E6:an.¹⁸ Under 2020 sker mätning av luftkvaliteten i centrala Kungälv. Utifrån dessa resultat kan ev. åtgärder krävas utifrån trafik- och bostadsplanering. Analysen är att Kungälv kommun kan påverka genom att planera bostäder till områden och lägen som främjar kommuninvånarens hälsa utifrån bland annat buller och luftkvalité. Kommunen har möjlighet att styra detta via ordinarie plan- och bygglovsprocess och då framförallt genom översiktsplaneringen.

Nationellt har läkemedels- och narkotikarelaterade dödsfall ökat mellan 2006 och 2018 bland både kvinnor och män. Totalt sett har den läkemedels- och narkotikarelaterade dödligheten ökat med 82 procent under perioden.¹⁹ Sömn och lugnande medel kan vara beroendeframkallande. En hög förskrivning ses som problematisk då den riskerar att orsaka och missbruk hos patienterna. Andelen i Kungälv kommun som under 2018 hämtat ut sömn- och lugnandemedel var 9,2 procent.²⁰

Nationella folkhälsorapporten visar att under 2018 hade 3 procent av befolkningen någon gång under de senaste 12 månaderna använt cannabis. Andelen har ökat under perioden 2006–2018. Lokala resultat från CAN´s drogvaneundersökningen visar 17 procent av eleverna på gy2 provat narkotika. Vid jämförelse mellan lokala resultat från 2016 och 2019 har alkoholkonsumtionen ökat både bland pojkar och flickor i åk 9. Sett till rökning uppgav 23 procent vid gy2 i Kungälv kommun att de provat eller röker fortfarande.

Fysisk aktivitet är grundläggande för ett gott liv och gynnar såväl fysisk som psykisk hälsa. Genom tidiga insatser för att främja fysisk aktivitet och goda kostvanor kan sjuklighet senare i livet förebyggas.²¹ I den lokala LUPP-undersökningen konstateras att nästan en av tio elever i åk 8 och nästan en av fem elever i gy2 uppgav att de tränar som mest några gånger i månaden.²²

¹⁶ SOU (2016:55) Det handlar om jämlik hälsa. Delbetänkande av Kommissionen för jämlik hälsa

¹⁷ Folkhälsomyndigheten (2020) Folkhälsans utveckling Årsrapport 2020

¹⁸ Göteborgs Stad (2016) Luftkvalitetsmätning Kungälv 2015 - 2016 Luftvårdsprogrammet i Göteborgsprogrammet.

¹⁹ Folkhälsomyndigheten (2020) Folkhälsans utveckling Årsrapport 2020

²⁰ Västra Götalandsregionen (2020) Läkemedelsregister Västra Götalandsregionen (Digitalis)

²¹ Västra Götalandsregionen (2019) Handlingsplan 2019 – 2022 Fysisk aktivitet hos barn och unga

²² Nilsson & Annerstedt (2018) Ungas livssituation i Kungälv kommun Resultat av Lupp-undersökningen 2017 Fou i Väst GR

Utifrån program Social hållbarhet är inriktningen fram till 2023:

Delmål Hälsa

- Främja psykisk hälsa och förebygga suicid.
- Främja goda levnadsvanor.

Insatser	Aktivitet fram till 2023	Ansvar
Vuxnas psykiska hälsa	Personer med missbruk, nedsatt psykisk hälsa och/eller komplex problematik ska erbjudas integrerade insatser	SIMBA
	Kunskapen kring preventivt arbete behöver öka genom att utbilda medarbetare i att identifiera individer med suicidrisk och erbjuda rätt hjälp.	SIMBA
	Personer med behov av samordnade insatser ska erbjudas en SIP	SIMBA
Nollvision suicid	Kunskapen kring suicidprevention ska öka genom att utbilda medarbetare i att identifiera individer med suicidrisk och erbjuda rätt hjälp.	SIMBA
Stimulera hälsosamma val och eget ansvar	Utifrån folkhälsoavtalet med Västra Götalandsregionen ska olika utåtriktade insatser kring hälsofrämjande och det egna ansvaret genomföras.	Trygghet och Stöd
Hälsa och miljö	Riktlinjer kring byggande i hälsosamma miljöer tas fram.	Samhälle och utveckling
Skapa förutsättningar för fysisk aktivitet i samverkan med samhällsplaneringen	Utreda möjligheterna till utegym, näridrottsplats och lekplats centralt i Kungälv.	Samhälle och utveckling
	Fortsatt utredning/planering kring idrottsbänkar i serviceorterna samt multiarena i centrala Kungälv	Samhälle och utveckling
	Fortsatt arbete med skolgårdsprojekt	Samhälle och utveckling
	Vidmakthålla, underhålla och marknadsföra befintliga motionsspår, vandringsleder och allmänna bad.	Samhälle och utveckling
	Fortsatt utveckling av gång- och cykelbanor (ex. Kareby, Kode, Tjuvkil och Marstrand)	Samhälle och utveckling
	Ökad trafiksäkerhet vid skolor med syfte att fler barn och ungdomar tar sig själva till skolan. Inriktning är att genomlysna en skola per år.	Samhälle och utveckling

Generella insatser kring goda levnadsvanor bland barn och unga, med särskilt fokus på allmän drogprevention	Implementera Riktlinje En drogfri skola.	Bildning och Lärande
	Missbruk hos unga samspelar ofta med psykiska och sociala faktorer som påverkar missbruket och samsjukligheten är ofta hög. Kungälvskommun och hälso- och sjukvården ska utveckla integrerade samverkansformer för att tidigt identifiera och stödja dessa ungdomar.	SIMBA
Ett utvecklat samlat drogförebyggande arbete med särskilt fokus på att förmedla kunskap om skadlighet samt begränsa tillgängligheten	Utveckla Trygga Ungdomsmiljöers förebyggande och främjande insatser gentemot ungdomar både via mötesplatser, gruppverksamhet och uppsökande.	Trygghet och Stöd

9. Boende

Boendesegregation är ett allvarligt problem i flera delar av Sverige i dag. Det finns stora skillnader mellan olika bostadsområden i en och samma kommun, mellan dessa områden och landet i övrigt, vad gäller till exempel arbetslöshet, skolresultat, inkomst, hälsa, valdeltagande och upplevd otrygghet. Studier visar att människor med olika inkomst och bakgrund bor allt längre ifrån varandra.²³

Enligt Kungälv kommun bostadsförsörjningsprogram finns utmaningar kring att tillgodose bostadsbyggandet utifrån den växande befolkningen i Västra Götaland och Kungälv. Bristen på bostäder drabbar i högsta grad de samhällsgrupper som har svårast att etablera sig på bostadsmarknaden. Under sista fem-årsperioden har det byggts mycket i Kungälv kommun med ca 50 procent hyresrätter.²⁴ Prisbilden är dock komplex. Risk finns att olika målgrupper som exempelvis nyanlända på grund av för höga hyror blir tvungna att ansöka om försörjningsstöd.

Delmål Boende

- Blandad bebyggelse för ökat innanförskap, god folkhälsa och gemenskap.
- Närvarande samhällsservice i områden med socioekonomiska utmaningar.
- Minskat antalet socialt kontrakt eller annan typ av socialt boende.

Insats	Aktivitet fram till 2023	Ansvar
Bostadsbyggande	Utifrån politiska målet ska Kungälv kommun ha en god planeringsberedskap där syftet är att minst 300 nya bostäder ska möjliggöras för färdigställande per år.	Samhälle och utveckling
	Fram till 2023 planeras inflyttning i 460 hyresrätter. Geografiskt kommer dessa planeras i centrala Kungälv, Ytterby och Diseröd.	Samhälle och utveckling
	Utifrån bostadsförsörjningsprogrammet ska Kungälv kommun verka för en hållbar utveckling för att få en blandad bebyggelse och bostäder med olika upplåtelseformer inom bostadsområde och i serviceorterna i alla kommundelar.	Samhälle och utveckling
	Utifrån bostadsförsörjningsprogrammet ska tillskottet av nya bostäder utgå från lokala förutsättningar och ta hänsyn till orternas karaktär, storlek och identitet. Prioriterat är att komplettera med upplåtelseformer som saknas på orten.	Samhälle och utveckling
Insatser för en tillgänglig allmännytta, där alla har möjlighet till ett förstahandskontrakt.	I samband med markanvisning kravställa andel sociala kontrakt, andel hyresrätter och blandade upplåtelseformer	Samhälle och utveckling

²³ Regeringskansliet (2018) Regeringens långsiktiga strategi för att minska och motverka segregation

²⁴ Kungälv kommun (2020) Bostadsförsörjningsprogram Kungälv kommun 2020–2022

Underlätta ungdomars inträde på bostadsmarknaden		
Områdesbaserat arbete	Utred tillsammans med berörda fastighetsägare att lyfta hela Komarkenområdet och sänka vägen. Projektet ligger med i portföljtidsplan med start 2021.	Samhälle och utveckling
	Utifrån områdesbaserat Komarken fortsatt utveckling av Aktivitetshuset vid Nordmannatorget	Trygghet och Stöd
	Fortsatt arbete med den fysiska miljön vid Komarken/Nordmannatorget via exempelvis park- och grönyteskötsel och ljusprojekt.	Samhälle och utveckling
	Utveckling av Vikingatorget i Komarken.	Samhälle och utveckling
	Fortsatt utveckling av Björkås utifrån pågående detaljplan.	Samhälle och utveckling

10. Utbildning

Alla elever har enligt skollagen rätt till en likvärdig utbildning och ska ges möjligheter att utvecklas så långt som möjligt. Skolan ska ta hänsyn till elevers olika behov och sträva efter att uppväga skillnader i elever förutsättningar att tillgodogöra sin utbildning.²⁵ Den svenska skolan står inför flera stora utmaningar. Det finns skillnader i skolresultat utifrån socioekonomisk bakgrund. Vidare har skolornas elevsammansättning sedan början av 1990-talet blivit alltmer homogen. Detta innebär till exempel att elever med utländsk och svensk bakgrund, samt även elever vars föräldrar har olika utbildningsbakgrund, i allt större utsträckning är i olika skolor.²⁶

Även Kungälv kommun skolor står inför utmaningar gällande elevers upplevelse av trygghet och studiero samt att öka elevernas måluppfyllelse och kunskapsutveckling. I Kungälv kommun går det inte att avläsa den nationella trenden kring ökad skolegregation. Trots det fria skolvalet går merparten av eleverna vid den skola som ligger närmast bostaden.

Delmål Utbildning

- Främja fullföljda studier.
- Främja tillgänglig och inkluderande verksamhet.

Insats	Aktivitet fram till 2023	Ansvar
Tillgodose en trygg och utvecklande lärmiljö.	Ta fram en lokalstrategi för Bildning och Lärande fram till 2030 som förbättrar skolans förutsättningar för att kunna förbättra; effektiviteten, studiero och arbetsmiljön och ha sin utgångspunkt i närhetsprincipen. Arbetet stäms kontinuerligt av med kommunstyrelsen och beredningen för bildning och lärande.	Bildning och lärande
	Ta fram en kommungemensam konsekvenstrappa i det trygghetsskapande arbetet, normer och värderingar. Skapa en likvärdig hantering mellan skolor.	Bildning och lärande
Insatser som verkar för en allsidig social sammansättning av eleverna i skolan Verka för att barn och ungdomar med olika bakgrund går på samma skola	Utvärdera och revidera skolans resursfördelningsmodell i syfte att skapa likvärdighet och möjliggöra kompensatoriska insatser vid behov.	Bildning och lärande
Ökad måluppfyllelse och tydliggörande av förskolans och skolans kompensatoriska uppdrag.	Arbeta fram en plan för skolans IT för att stärka Kungälv i förhållande till de bästa Skolkommunerna.	Bildning och lärande

²⁵ SOU (2019:40) Jämlikhet i möjligheter och utfall den svenska skolan

²⁶ Regeringskansliet (2018) Regeringens långsiktiga strategi för att minska och motverka segregation

	Utifrån sektor Bildning och Lärandes systematiska kvalitetsarbete följa upp och utvärdera satsningar som; tillgängliga lärmiljöer, ledarskap i klassrummet, närvaroteam och TMR.	Bildning och lärande
Biblioteket ska vara en neutral mötesplats och bidra till likvärdiga förutsättningar inför skolstart och fortsatta studier.	Fortsatta satsningar på bibliotekets uppsökande verksamhet kring läs- och språkutveckling till de yngsta barnen och deras föräldrar.	Bildning och lärande
	Biblioteken ska fortsätta att erbjuda aktiviteter för barn och deras vuxna samt erbjuda generösa öppettider.	Bildning och lärande
Ökad inkludering i befintligt föreningsliv och kulturskola för en meningsfull fritid för alla barn i Kungälv kommun.	Utred framtida utbudet inom kulturskolan. Utred införandet av en kulturgaranti under mandatperioden.	Bildning och lärande

11. Arbete och sysselsättning

Socioekonomisk segregation har en tydlig koppling till personers situation på arbetsmarknaden. Arbetslöshet bidrar i hög grad till segregation samtidigt som förvärvsarbete är en viktig del i lösningen på problemen med segregation. Med arbetslöshet följer en sämre ekonomi för individen och ökade klyftor i samhället.²⁷

Kungälv kommun har en lägre andel arbetslösa 18 – 64 år än både riket och likande socioekonomiska kommuner. Vid jämförelse har även Kungälv kommun en hög andel som efter etableringen börjat arbeta eller studera. Likt övriga kommuner har Kungälv kommun en avsevärt högre andel arbetslöshet bland utrikesfödda.²⁸

Delmål arbete och sysselsättning

- Via samordnade rehabiliteringsinsatser skapa förutsättningar till egen försörjning och effektiv resursanvändning mellan olika myndigheter.
- Stimulera till att öka ungas möjlighet till arbete och studier, där inga ungdomar i Kungälv kommun går sysslösa.
- Via Samhällskontraktet utökad samverkan med näringslivet.

Insats	Aktivitet fram till 2023	Ansvar
Samverkan mellan myndigheter	Utifrån målgruppen 16-64 år (där unga vuxna mellan 16-29 år prioriteras) med behov av samordnat stöd och via samlade insatser öka möjligheten till egen försörjning via arbete/studier, öka funktionsförmågan eller något annat varaktigt avslut.	Samordningsförbundet Älv & Kust
	För att förbättra funktions- och arbetsförmåga fortsatt satsning på tvärprofessionella samverkansteam samt lokalt handläggarteam	Samordningsförbundet Älv & Kust
	Via olika hälsofrämjande insatser skapa förutsättningar för en effektiv rehabilitering samt verka för att förebygga fortsatt ohälsa.	Samordningsförbundet Älv & Kust
Sysselsättning för ungdomar	Fortsatt satsning och utveckling av feriearbete.	Trygghet och Stöd
	Strukturerad samverkan med arbetsförmedlingen, samordningsförbundet Älv & Kust, Bildning och Lärande samt Trygghet och Stöd kring gemensamma insatser och uppföljning.	Trygghet och Stöd

²⁷ Regeringskansliet (2018) Regeringens långsiktiga strategi för att minska och motverka segregation

²⁸ Information är hämtad från arbetsförmedlingens statistikdatabas <https://arbetsformedlingen.se/om-oss/statistik-och-analyser/statistik>

	Stärk skolans roll och uppdrag i det sociala hållbarhetsarbetet, samhällskontraktet	Bildning och Lärande
Koppla försörjningsstöd till motkrav på arbete, sysselsättning och utbildning.	Utveckla samhällskontraktet och kraftsamla kring individer som riskerar att hamna i försörjningsstöd	Trygghet och Stöd
Skapa möjligheter för vuxna att utbilda sig för en etablering på arbetsmarknaden utifrån faktiska behov.	Tillhandahåll utbildningar arbetsmarknaden efterfrågar inom vuxenutbildningen.	Bildning och lärande
Digitalisera kommunens ärendehantering för att personer snabbare ska komma i arbete, utbildning eller sysselsättning. För en objektiv, rättvis och effektiv handläggning via digitalisering skapa en enkel väg in till myndighetskontakter	Fortsatt arbete med att digitalisera processerna inom sektor Trygghet och Stöd och införa AI-baserad biståndsbedömning vid försörjningsstöd	Trygghet och Stöd
Utifrån Samhällskontraktet med näringsliv och civilsamhället stimulera till fler lösningar för att skapa förutsättningar för arbete och sysselsättning bland nyanlända kvinnor, exempelvis matcha SFI med praktik.	Stärk vuxenutbildningens roll i integrationsarbetet	Trygghet och Stöd samt Bildning och Lärande
	Utveckla uppföljningen av integrationsprocessen; boende, utbildning, fritid och arbete.	Trygghet och Stöd samt Bildning och Lärande
Förebygga långtidsarbetslöshet genom att matcha den arbetslöse mot arbete/praktik efter behov i näringsliv och i kommunens egna verksamheter.	Internt samorganisera insatser kring arbete och studier. Fokus är sektorsövergripande gemensam omvärldsanalys, samordning kring myndighetskontakter, tydliggörande kring ansvar och roller i organisationen.	Trygghet och Stöd samt Bildning och Lärande
	Fortsatt utveckla avtal med berörda parter (ex Arbetsförmedlingen)	Trygghet och Stöd
Utifrån Samhällskontraktet med näringsliv och civilsamhälle verka för en effektivare etablering på arbetsmarknaden.	Att utifrån den arbetsmarknadskris pandemin medför motverka ökad arbetslöshet - vilka åtgärder och utbildningsinsatser och samarbeten som behövs för att upprätthålla en hög grad av självförsörjning /sysselsättningsgrad ska utarbetas med externa aktörer.	Trygghet och Stöd samt Bildning och Lärande
	Tillhandahåll utbildningar arbetsmarknaden efterfrågar inom vuxenutbildningen	Bildning och Lärande
	Ta fram åtgärder för att stärka nyföretagsamheten.	Staben
	Genomför och implementera med en näringslivsplan utifrån utvecklingsarbetet i Strategi 2035 tillsammans med Västsvenska Handelskammaren	Staben

12. Demokrati och civilsamhälle

Demokratiutredningen från 2014 konstaterar att demokratin i dag står stark, men att det politiska inflytandet inte är jämnt fördelat. Enligt utredningen är utbildning en faktor som har stor påverkan på valdeltagandet. Socioekonomiskt resursstarka personer och personer med högre utbildning är överrepresenterade bland personer som är aktivt engagerade i politiska partier eller andra civilsamhällesorganisationer.²⁹ Lupp-undersökningen i Kungälv visar att i både åk8 samt gy2 vid gymnasiet uppger ungefär varannan att de vill vara med och påverka i frågor som rör kommunen. Av dem som vill påverka svarar dock 40 procent att de inte vet till vem eller vart de i så fall skulle vända sig till.³⁰

En viktig aktör när det gäller att erbjuda unga och äldre ett rikt fritidsutbud är det ideella föreningslivet. Lupp-undersökningen pekar på att föreningslivet år 2017 fortfarande är en viktig bas för många ungas fritid, samtidigt minskar föreningsdeltagandet jämfört med undersökningen 2013. Likt undersökningen från 2013 visar 2017 års resultat tydligt att föreningsmedlemskap är mindre vanligt bland utlandsfödda ungdomar och även bland ungdomar med utlandsfödda föräldrar, särskilt där det gäller båda föräldrar. Bland utlandsfödda åk8-elever är bara hälften föreningsmedlemmar, i gy2-gruppen en tredjedel. Det generella deltagande i föreningar minskar mellan årskurs 8 och årskurs 2 vid gymnasiet. Nästan 70 procent av åk8-tjejerna uppger att de är medlemmar i en förening jämfört med 40 procent av gy2-tjejerna. Hos killarna är skillnaden mellan åldersgrupperna väsentligt mindre: 57 mot 51 procent.³¹

Delmål demokrati och civilsamhälle:

- Främja medskapande och dialog.

Insats från program social hållbarhet	Aktivitet fram till 2023	Ansvar
Insatser för att öka valdeltagande i områden med särskild låg andel.	Inrätta ett fast forum för medborgardialog - öppna rum för prioriterade stadsplaneringprojekt.	Staben
	Medborgarstämmorna ska förändras till att vara mer aktuella, mer framtidsinriktade med bibehållen möjlighet att skicka in frågor. Inför särskilda stämmor för intressenter.	Staben
Förstärka barns och ungdomars inflytande och delaktighet.	Förslagsverksamheten utvecklas och stimuleras med tydlig återkoppling och uppmuntran.	Staben
	Med LUPP som utgångspunkt via Ungdomsrådet utveckla former kring att ungdomars inflytande och delaktighet.	Trygghet och Stöd samt Bildning och Lärande

²⁹ Regeringskansliet (2018) Regeringens långsiktiga strategi för att minska och motverka segregation

³⁰ Nilsson & Annerstedt (2018) Ungas livssituation i Kungälvs kommun Resultat av Lupp-undersökningen 2017 Fou i Väst GR

³¹ Nilsson & Annerstedt (2018) Ungas livssituation i Kungälvs kommun Resultat av Lupp-undersökningen 2017 Fou i Väst GR

Vidareutveckla kommunens arbete med partnerskap och överenskommelser med civilsamhället.	Utifrån behov och möjlighet teckna idéburna offentliga partnerskap.	Trygghet och Stöd
	Förenkla föreningars process kring bokning av lokaler samt ansökan om föreningsbidrag.	Samhälle och utveckling
Utveckla nya ersättningsmodeller för att stimulera ett inkluderande föreningsliv som vänder sig till fler deltagare från olika samhällsgrupper.	Nytt gemensamt styrdokument som innebär gemensam hantering för alla föreningsbidrag och partnerskap.	Samhälle och utveckling
Stärka kulturens och bibliotekens roll som främjare av demokratisk delaktighet.	Fortsatt aktiv programverksamhet, brett utbud och en öppen mötesplats för alla grupper i samhället.	Bildning och Lärande
	Utökad samverka med samhällets aktörer såsom näringsliv, föreningar och studieförbund.	Bildning och Lärande

13. Levandegöra

Social översiktsplan – plan kring ökat innanförskap utgår till stor del från befintliga uppdrag inom kommunen och samverkan med SIMBA och samordningsförbundet Älv & Kust. Prioriterat är att tydliggöra inom förvaltningen vem som arbetar med respektive uppdrag och koordinera dessa.

Planen ska följas upp kontinuerligt för att tillse att realiseringen av insatserna sker enligt planering. Planen ska publiceras på kommunens hemsida tillsammans med övriga styrdokument.

14. Uppföljning

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för *Social översiktsplan – plan kring ökat innanförskap* och ska tillse att den är ändamålsenlig. Om det under perioden visar sig att planen behöver uppdateras ska behovet initieras till berörd instans.

Uppföljningen av program Social hållbarhet kommer integreras i Kungälv's kommuns uppföljning av Agenda 2030, där planens aktiviteter följs upp årligen upp via en gemensam rapport.

Rapporten redovisas till kommunfullmäktige och innefattar återkopplingar från social översiktsplan, äldreplan, funktionshinderplan samt plan trygg i Kungälv. Samtliga planer kommer följas upp utifrån centrala indikatorer.

Bilaga 1. Strategiska- och resultatmål

Nedan presenteras de strategiska mål och resultatmål i Kungälv kommun som har relation till program Social hållbarhet.

Kommunfullmäktiges (KF) Strategiska mål	Kommunstyrelsens (KS) Resultatmål enligt budgetdirektiv
Strategiska förutsättningar	Attraktivt att vara anställd i Kungälv kommun
	Åtgärder för budget i balans
	Kommunens verksamheters kvalité och hushållning ska hävda sig väl i jämförelse med landets bästa kommuner
Att ge goda förutsättningar för livslångt lärande	Alla förskolebarn är efter avslutad förskola väl förberedda att börja grundskolan
	Alla barn och elever vistas i en trygg och säker pedagogisk miljö
	Vuxenutbildningen bidrar till livslångt lärande och Sveriges lägsta arbetslöshet
En trygg omsorg med valmöjligheter genom hela livet	Full behovstäckning inom äldreomsorgen
Att ge möjligheter till en aktiv fritid för alla åldrar	Fler barn, unga och äldre - inklusive personer med funktionsvariation deltar i ett rikt och varierat kultur- och fritidsliv
Att alla medborgare ska ha möjlighet att delta i ett rikt och aktivt kulturliv	Fler barn, unga och äldre - inklusive personer med funktionsvariation deltar i ett rikt och varierat kultur- och fritidsliv
Att medborgare och näringsliv ska känna ökat förtroende för kommunen	Förbättrat näringslivsklimat
	Kortare handläggningstider med bibehållen rättssäkerhet
En ökad samordning mellan infrastruktur och byggnation i hela kommunen	Planberedskap skall finnas för bostäder, verksamhetsmark och handel
Att nå Sveriges lägsta arbetslöshet med utbildning, arbete, sysselsättning för de som står längst från arbetsmarknaden	Alla nyanlända i jobb eller studier efter avslutad etableringsperiod.
	100% av alla ungdomar inom uppföljningsansvaret erbjuds utbildning eller arbete.
	Utanförskapet minskar genom att försörjningsstödet villkoras mot individuella kontrakt med krav på arbetsmarknadsfrämjande insatser.